

Pioniers

Titia Benders onderzoekt hoe ouders spraakklanken tegen hun baby's uitspreken en hoe baby's naar spraakklanken leren luisteren en begeeft zich daarmee op het gebied van de exacte en de sociale wetenschappen. 'Het testen van proefpersonen was zó verslavend, dat ik fysiek weg moest bij mijn dataverzameling om mijn proefschrift af te schrijven.'

Door haar masterscriptie over woordherkenning bij baby's, besloot Titia Benders zich te specialiseren in taalontwikkeling bij baby's. Samen met haar scriptiebegeleider en copromotor Paola Escudero en promotor Paul Boersma formuleerde zij haar promotieonderzoek. 'Escudero deed onderzoek naar taalontwikkeling bij Nederlandssprekende Spanjaarden. De woorden 'man' en 'maan' zijn voor een Nederlander makkelijk uit elkaar te houden. Maar het Spaans telt niet meer dan vijf klinkers, dus een Spaanse luisteraar hoort dat verschil moeilijk. Escudero ontdekte dat Spaanssprekenden vooral letten op het lengteverschil van klinkers en de klankkleur negeren. Luisteraars die Nederlands als moedertaal hebben, letten juist vooral op de klankkleur.' Benders vroeg zich af hoe klankkleur en klinkerlengte zich tot elkaar verhouden bij een kind dat een taal aan het leren is. In 2008 werd zij promovenda bij het ACLC. 'Ik onderzoek de gevoeligheid van baby's voor de klinkers van hun moedertaal: gebruiken Nederlandse baby's de klankkleur en de lengte van klinkers net zoals Nederlands lerende Spanjaarden of net zoals volwassen moedertaalsprekers van het Nederlands? Ook laat ik ouders tegen hun baby spreken, waarmee ik het taalaanbod van de baby's in kaart breng. En ik bouw computerbaby's, die ik het taalaanbod van diezelfde moeders voorleg. Vervolgens kijk ik of de computerbaby's op dezelfde manier de klankkleur en klinkerlengte gebruiken als de echte baby's. Het babyonderzoek was zo verslavend, dat ik de afgelopen maanden in Sydney heb doorgebracht, zodat ik fysiek niet meer bij mijn dataverzameling kon.'

Niet de onderzoeksmethoden zijn nieuw, maar de combinatie van die verschillende disciplines is wel uniek. 'Onderzoek naar klankperceptie bij baby's wordt al sinds de jaren tachtig gedaan. Nieuw is de combinatie van een psychologische blik op ontwikkeling en een taalkundige blik op wat klanken nu eigenlijk zijn. Die combinatie is zeldzaam; weinig taalkundigen doen baby-onderzoek en baby-onderzoekers zijn zelden taalkundigen.'

Sak, saak, sak, saak

Via de gemeente Amsterdam benaderde Benders met collega-babyonderzoekers 1000 gezinnen, waarvan zo'n 200 meewerkten aan het onderzoek. De baby's van ongeveer negen en vijftien maanden werden in een autostoel voor een eye-tracker gezet. De ouders zaten achter het kind. Vervolgens liet Benders het kind verschillende klanken horen en registreerde zij hun reactie. 'Soms liet ik hen tien seconden hetzelfde horen, bijvoorbeeld: sak, sak, sak, sak. Soms wisselde ik klanken af: sak, saak, sak, saak. Kinderen bleken die afwisseling over het algemeen interessant te vinden. Dat betekent

dat zij het onderscheid tussen die twee klanken horen.'

Het onderzoek met proefpersonen laat zich moeilijk voorspellen. 'Soms doet een proefpersoon niet wat je wil. Bij een volwassene kan ik weleens ongeduldig worden wanneer die iets niet begrijpt. Bij kinderen is dat anders: als een baby buikpijn heeft of de slappe lach krijgt, dan is dat gewoon veel belangrijker. Natuurlijk is het weleens frustrerend als een kind geen zin heeft, maar ik kan het ze nooit kwalijk nemen.' Een testonderdeel waarin de ouder een aantal minuten met zijn baby speelt, leidde tot verrassingen. 'Ouders die in korte tijd twee kinderen hadden gekregen en met hun jongste telg kwamen, vertelden het zo leuk te vinden om even alleen met hun kind te zijn. Zij realiseerden zich ter plekke dat zij in alle dagelijkse hectiek nog nooit even met hun jongste kind alleen waren geweest.' Bijzonder was het ook toen een moeder haar kind onverwacht een woordje leerde. 'De moeder zei voor de grap tegen haar kind 'geef je de koe een kusje', en toen gaf de baby de koe ook daadwerkelijk een kusje. Ik geniet als mijn proefpersonen zelf ook voldoening halen uit mijn onderzoek.'

Melle van Loenen

De Nieuwsbrief FGW is een uitgave van het Dagelijks Bestuur van de Faculteit der Geesteswetenschappen | #151 / 09.2012 | **archief** www.hum.uva.nl/nieuwsbrief
eindredactie Mas Fopma, Melle van Loenen (student-assistent), tel. 020-525 5336, nieuws-fgw@uva.nl | **verspreiding en abonnementen** nieuws-fgw@uva.nl
deadline kopij Nieuwsbrief 152 12.09.2012 | **vormgeving** www.crasborn.nl
foto's Eduard Lampe, Sophie ter Schure (illustratie p. 16)